

אור דניאל

פרשת וישב תשפ"א

י"ל ע"י

מכון 'חקי חיים'

ע"ש הרה"ג

ר' יהודה ישכר מרמלשטיין זצ"ל
מבטאר-טש

בראשות

הרב אלימלך שטרן שליט"א

עלון שבועי תורני

לע"נ הרה"ג ר' אברהם דניאל ב"ר משה שטרן זצ"ל

והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה

בקולו יתרפא, ומי שרא ירצה לשמוע אלא ינסה דרכים אחרות
בוודאי לא יצלח.

אלה תולדות יעקב יוסף

ובסוף פרשה הקודמת – וישלח – התורה מביאה רשימה ארוכה של אלופי עשו, שזה הרע ותולדותיו הרוצים להשמיד את הנשמה של היהודי, וכאשר רואים זאת, אפשר ליפול ח"ו לידי ייאוש, כיצד נתמודד עם כל כך הרבה אויבים, לכן אומרת התורה מיד לאחר מכן, 'אלה תולדות יעקב יוסף', כלומר בקלות אפשר להתגבר על כל האויבים העומדים עלינו, ע"י שנעסוק בתורה, הרומז ליעקב, כמו שכתוב 'יעקב איש תם יושב אהלים', יש לנו נשק שמשמיד את האויב, וזה התורה הק'.

ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך

וזה מרומז בדברי רש"י הק', 'הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן', היהודי רואה עולם מלא בפיתיונות, וזה גדול עליו כיצד אני יכול להתמודד עם כמות הבלי עוה"ז, כיצד אני יוכל לעסוק בתורה ובמצוות בלי שום הפרעה, וע"ז עונים לו, הרי אתה שייך ליעקב אבינו, שכל שאיפתך להתעלות בתורה ובמצוות, 'ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו', כל דבור בתורת ה', שורפת את כל הפשתן, ואין לך כלל וכלל מה לחשוש, כי כל הצעות של היצר הרע, הרי הם קש שניצוץ הקטן ביותר שורף את כולו.

וזדים ביד עוסקי תורתך

נמצאים אנו בימי החנוכה הק', שכל נס חנוכה זה ההתגברות של כוח הקדושה נגד כוח הטומאה, שכל מגמתם של היונים לשרוף את הנשמות, להמיר את דתם ולא להניח להם לעסוק בתורה, ולכפור ח"ו באלוקי ישראל, וכאשר גברו החשמונאים על היונים, קבעו את הימים האלו 'להודות ולהלל', שהקב"ה הראו לנו שהוא חפץ בעבודתנו, ומציל אותנו מאלה שרצו להפיל אותנו לבאר שחת.

מעט אור דוחה הרבה מהחושך

נרות חנוכה הם נרות קטנים של פתילה אחת, אסור להדליק אור גדול של אבוקה, לרמוז לנו שבעסק התורה, כל דבור ודבור של תורה אפילו הזקנת ביותר, הרי זה מעלה את האדם לדרגות הגבוהות ביותר, וזוכה להינצל מיצר הרע, 'מעט אור דוחה הרבה מהחושך', וכ"ש שעוסקים הרבה בתורה שמעלתה אין לתאר ואין לשער, וזה מרמז פרשת השבוע כדברי רש"י, שניצוץ אחד יוצא ששורף את כולו, כך מרמז נרות הקטנות של חנוכה שכל דבור של תורה מביאה את האדם לרום המעלות.

'וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען', רש"י מבאר, 'וישב יעקב', הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב, ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולו, מה כתיב למטה, אלה תולדות יעקב יוסף, וכתוב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם'.

להגיע לידי שלימות

התורה הק' נצחית, והמחלוקת בין יעקב לעשו נמשך עד עצם היום הזה, עשו – יצר הרע, המסית את האדם ליפול ברשת תאוות עוה"ז וכך להגיע ח"ו לשאול תחתית. משא"כ יעקב – יצר הטוב, הרוצה להביא את האדם לידי שלימות לעשות נחת-רוח לבורא עולם, להתעלות בתורה ועבודת השי"ת, וכך גם יזכה לחיים טובים ומאושרים בעולם הזה וכמובן גם לעולם הבא.

הצילני נא מיד אחי מיד עשו

דרכו של יצר הרע להכניס בליבו של האדם ייאוש, באומר כיצד אני יוכל להתמודד עם הפיתויים והניסיונות הקשים שאני נתקל בהם, כיצד אפשר להחזיק חזק ולא ליפול, כמשל אדם שנמצא בלב ים סוער מנסה בכל כוחו להחזיק בקרשים שנפלו מתוך ספינה שבורה, שמרגיש שכל רגע עלול ח"ו ליפול למצולות ים, ממש כך מתמודדים בים הסוער של הבלי ופיתויי היצר הרע, וכך זועק היהודי מתוך נהמת לבו, 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו', שמראה את עצמו כאילו הוא אחי ורוצה את טובתי, לחיות בצל תאוות עוה"ז, אבל האמת היא, שהוא 'עשו' רוצה להוריד אותי לבאר שחת.

בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין

אבל משיבים לו את דברי השי"ת, 'בראתי יצר הרע – בראתי תבלין לו', יש עצה טובה לדעת להתמודד עם האויב הגדול, לעסוק בתורה, שזה התרופה היחידה המשמידה את החידק האלים שזה יצה"ר, וכך מבאר ב'מסילת ישרים' בטוב טעם ודעת, משל לאדם שיש לו חולי מסוים, והוא בלי שיהיה לו שום מושג ברפואה מחליט בדעת עצמו לקחת תרופה שמוצאת חן בעיניו, בלי לדעת האם זה התרופה המתאימה לחולי שיש לו, וז"ל 'הלא ימות החולה הזה וודאי', אבל הרופא הגדול שהוא גם יצר את המחלה, הוא אומר מה התרופה המתאימה למחלה הזו, שנקראת יצר הרע, שזה עסק התורה הק', ומי שישמע

בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים

השמש והירח, ובכוכבי השבת וכוכבי הלכת, ובירידת הגשמים ונשיבת הרוחות, וביציאת הולד מרחם אמו, ובשאר פלאי הבורא יתברך שהם נפלאים יותר. וממשיך ואומר בתוך דבריו, 'ואל תמנע מלהתפלא על הדברים הללו ומלהתבונן בהם, מפני שראית אותם כבר פעמים רבות, ומפני שכבר התרגלת אליהם זמן רב....'

ותפקחנה עיני שניהם

ומבאר שהכסיל (אדם שלא מתבונן בניסים ונפלאות) הרי הוא כמו עיוור, וכאשר הוא מתחיל להבין הוא כעיוור הפוקח את עיניו ומתחיל לראות, וכך כתוב אצל אדם וחווה 'ותפקחנה עיני שניהם' (בראשית ג ז), והרי יודעים אנו שעניניהם היו פקוחות גם לפני כן, אלא מפני שהתחילו להבין את מה שלא הבינו קודם, דימה אותם הפסוק לעיוורים שפקחו את עיניהם והתחילו לראות.

בני בינה

וכך אנו אומרים 'בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים', שרק מי יש לו בינה ודעת, יודע שצריך להודות להקב"ה שמונה ימים, ולא רק שבעה ימים שהיה הנס הגלוי, ובני הבינה שהם מבינים דבר מתוך דבר יש להם עינים פקוחות ורואים גם את הניסים שבתוך הטבע, הם אלו שמבינים ש'ימי שמונה קבעו שיר ורננים'.

החכם עיניו בראשו

וכך אומר הכתוב 'החכם עינו בראשו', ולכאורה צריך להבין האם רק לחכם יש עיניים הרי כמעט לכל מן החי שנברא בעולם יש לו עיניים שיודע לשמור על עצמו, ומה הגדולה של ה'חכם' שאנו משבחים אותו שיש לו עיניים בראשו, אלא ברור שאין הכוונה לעיניים הגשמיות שזה יש גם לסוס ולחמור וכן לאדם שאינו בגדר 'חכם', אלא ל'עיני השכל', שהחכם רואה דבר מתוך דבר, מתבונן בכל דבר צעד קדימה, וכך כאשר הוא רואה את הניסים הגדולים שלא בדרך הטבע מבין הוא בעצמו שיש כאן מנהג לבירה, ואנו חיים בכל רגע בתוך ניסים ונפלאות.

ונתת לעבדיך לב שומע

וכך יש גם באוזניים, שהקב"ה ברא בכל בעל חי אוזניים גשמיות שבעזרתם יכול הוא לשמוע כל מה שקורא מסביב, אבל יש אוזניים שמאזינות לדברים שלא נשמעים בגלוי, אלא כאשר הם שומעים דבר, הרי הם שומעים גם את הדברים שמסתתר בתוכם, וכך התפלל שלמה המלך לפני הקב"ה 'ונתת לעבדיך לב שומע', כלומר יש עינים וגם אוזניים שהם נמצאים בתוך הלב, ואדם החכם הוא יודע לראות ולשמוע אותם.

על נסידך שבכל יום עמנו

ונסיים בתפילה להקב"ה שנזכה לראות ולהתבונן בכל רגע ורגע על כל הניסים והטובות שעושה עמנו, ונודה לשמו בכל יום תמיד, והימים הקדושים האלו ישפיע עלינו שפע רב ברוחניות ובגשמיות, ושנזכה לראות ניסים ונפלאות בכל צעד ושעל, ובמהרה נזכה להדלקת הנרות בבית מקדשינו בב"א

נמצאים אנו בתוך ימי החנוכה, ימים של הלל והודאה, ימים שמרגישים יותר קרובים אל השי"ת, ימים שהקב"ה הראה את אהבתו הגדולה לעם ישראל ע"י ניסים ונפלאות שעשה עמנו שלא כדרך הטבע.

כל הנשמה תהלל י-ה

עם ישראל יודעים ומאמינים שאנו חיים בכל רגע ורגע בתוך ניסים, 'כל הנשמה תהלל י-ה' דרשו חז"ל, 'על כל נשימה ונשימה אנו מודים להקב"ה', ולא רק כאשר הקב"ה עושה אתנו ניסים שלא כדרך הטבע, אלא הניסים שנמצאים בתוך הטבע, חיי השיגרה היום יומית הרי הם ניסים אולי יותר גדולים, ולא נשאר לנו רק לפקוח את העיניים להביט על כל החסדים והרחמים הסובבים אותנו בכל רגע ורגע.

יסוד התורה כולה

וכך כותב הרמב"ן בסוף פר' בא, 'ומן הניסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו מקרינו שכולם ניסים...'. דבריו הק' נותנים לנו מבט חד ונוקב, שחייבים אנו לדעת שמי שאמר לשמן שידליק את הנר, גם יכול לומר לחומץ שידליק את הנר, אין בזה שום הבדל, אלא שהקב"ה ברא את עולמו בהסתר פנים, אבל מי שעניי שכל לו יביט ויתבונן שגם שהנר דולק ע"י השמן, הרי זה נס גדול.

ביבשה בתוך הים

וכך מפרש הרה"ק בעל ה'נועם אלימלך' זי"ע, בפר' בשלח, 'ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים', שכאשר עם ישראל הלכו בתוך הים בוודאי ראו בעיניים את הנס הגדול והנפלא שהים נבקע והפך ליבשה, ממש כך גם שעם ישראל הלכו ביבשה זה בשבילם נס גדול באותו דרגה כמו שהלכו בתוך הים, וזה הפי' 'ובני ישראל הלכו ביבשה' גם שהלכו ביבשה, הרי זה ממש כמו 'בתוך הים', שהכול זה ניסים.

קושיית ה'בית יוסף'

ולפי דברים אלו נוכל להבין מדוע מדליקים נרות חנוכה שמונה ימים, הרי ידוע הקושיא של ה'בית יוסף' שהרי הנס היה רק שבעה ימים, שהיה מספיק שמן בפך השמן ליום אחד, ומדוע קבעו חז"ל שמונה ימים להלל ולהודות, אבל אפשר לתרץ שבכוונה תחילה אנו מודים ומהללים שמונה ימים, להראות שאנו רואים כאן נס לא רק של שבעה ימים, שלא היה שמן ובכל זאת דלק הנר, אלא גם אותו היום שהיה שמן ודלק הנר בדרך הטבע, הרי זה נס לא פחות גדול מהנס שהיה בשאר ימי החנוכה, שדלק שלא כדרך הטבע.

אל תמנע מלהתפלא

וכך כותב ה'חובות הלבבות' (שער חשה"נ), שצריך להתבונן בנפלאות הבורא שאשר לראות בכל מה שיש בעולם.. בתנועת